

SLOVENEK

Naročnina
za državo SHS:
za celo leto naprej Din. 90.—
za pol leta " " " " 45.—
za četiri leta " " " " 2250
za en mesec " " " " 700

za inozemstvo:
celoletno " " " " Din. 150.—
mesечно " " " " " 1250

Sobotna izdaja:
v Jugoslaviji " " " " Din. 10.—
v inozemstvu " " " " " 20.—

Posam. na štev. 50 par.

Cene inseratom:
Enostopna petina vrsta mali
oglasni po K 4.— in K 6.—,
veliki oglasni nad 45 mm vi-
šine po K 8.—, poslana itd.
po K 12.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izbija vsak dan izvemšil
ponedeljka in dneva po praz-
niku ob 5. uri zjutraj.

Mesečna priloga: Vestnik SKS.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Kopirski se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. Uredn. telef. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 650 za naročnino in št. 349 za oglase,
zagreb 9.011, sarajev 7563, praška in dunaj 24.797

Za ljudske pravice.

Belgrad, 1. jan.

Poslanec dr. Hohnjec je v proračunski debati pravilno poudaril, da je socialna zakonodaja, kolikor je sploh prišla v skupščini do veljave, uspeh opozicije; pripomnil bi pa lahko z vso pravico: predvsem uspeh Jugoslovanskega kluba. Ni li čudno, da kaže opozicija več smisla za stvarno delo kakor vladne stranke, katerih prva in glavna skrb je celo pri zakonodaji, zasigurati si strankarsko moč in izrabljati vlado v strankarske svrhe. Državniško to ni, pač pa dobičkanosno. V tem oziru prednjačijo v vsem parlamentu slovenski demokrati in samostojenci. S srbijskimi strankami bi se še dalo govoriti, ako bi ne bili vmes slovenski podpihvalci, katerih vsa politična modrost se izčrpa v slepem podiranju zadnjih ostankov avtonomne ljudske oblasti.

Tako slovenskim protiljudskim demokratom kar ni šlo v glavo, da bi ljudstvo v Sloveniji, ki gradi šole in nosi šolska bremena, ohranilo še kaj pravice sodločevanja v šolstvu. Napoti jim je določba, po kateri imenuje višji šolski svet v Ljubljani stalne učitelje samostojno na predlog okrajnih šolskih svetov in imajo isti pravico nastavljanja provizorične učitelje. Zato so stali v zakonodajnem odboru zakonski predlog, da bi v bodoče vse učitelje brez izjeme imenoval samo višji šolski svet v Ljubljani Slovenskim demokratom je pri tem protiljudskem delu stal ob strani kot zvest oproda vsiljivi Drogenig, poslanec SKS, ki ima navado, da kako stvar tem bolj zagovarja, čim manj jo razume. Dopoldne so izsilili prvi paragraf. Jugoslovanski klub je sklenil najodločnejšo borbo za ljudske pravice. Njegovi člani v zakonodajnem odboru so uporabili zadnje sredstvo, ki jim je bilo na razpolago, obstrukcijo. Govorili so stvarno k posameznim točkam, pa ves čas, ki jim ga je dopuščal poslovnik. Predsednik Miša Trifunović je kmalu uvidel, da se bo — zadnji dan — zavlekla debata čez polnoči, do katere je manjkalo samo še pet ur.

Vladinovi so stikali glave in se posvetovali, na kak način bi se dali premotiti govorniki Jugoslovanskega kluba. Klicali so Pribičevića, klicali Žerjava, pa zoper odločno voljo govornikov Jugoslov. kluba ni bilo nobenega recepta. Predsednik je prekinil sejo, da pokličejo dr. Korošca. Dobil so odgovor, da Jugoslovanski klub opusti obstrukcijo, ako se ves predlog o višjem šolskem svetu umakne z dnevnega reda. Srbijanci se ne bi protivili, toda vročekrvni Drogenig pokliče na pomoč dr. Kukoveca, ki si samolastno podeli besedo in zakliče, da se v interesu parlamentarnega ugleda od nobenim pogojem ne sme predlog o višjem šolskem svetu odstaviti z dnevnega reda. Na pomoč je prihitel še dr. Žerjav, ki je pritiskal na srbske demokrate in radikale in jih rotil, naj se ne udajo zahteve Jugoslovanskega kluba. Tako se je seja nadaljevala, a nadaljeval je svoj govor tudi dr. Šimrak. Vladinovi so pregovarjali dr. Korošca in dr. Šimraka, dobivali pa so vedno isti odgovor. Treznejši Srbi so uvideli, da nič ne opravijo in so — kapitulirali. Drogenig, dr. Kukovec in dr. Žerjav so bili poparjeni.

Govor dr. Jos. Hohnjeca

pri proračunski razpravi 29. dec. 1921.

(Dalje.)

Pot sporazuma — prava pot.

Čehoslovaški minister zunanjih zadev dr. Beneš hodi čisto drugo pot, da zavaruje svoj državi mir in primerne državne meje. To je pot sporazuma s sosednimi državami. Njegovo delo je mala ententa, katere namen je zagarantirati mir v Srednji Evropi in dajati jamstvo za izvršitev in trajni obstoj mirovnih pogojev, ki so zaključile svetovno vojno. Čeprav mala ententa ni vedno kazala harmonije v sredstvih, kar se je pokazalo n. pr. pri avanturi Karla Habsburga, ko smo mi in Čehoslovaki nastopili z mobilizacijo, ki se je izkazala kot prenegljena, dočim Romunija ni nastopila z mobilizacijo, kar je bilo gotovo ceneje, je

ta zveza vendar v interesu zvezanih držav samih in mi želimo, da postane ta zveza krepka, trajna in agilna. Dr. Beneš pa tudi razširja svoje kroge. Dne 16. decembra 1921. je sklenil z avstrijsko republiko politično zvezo, ki ima namen, da ohranjuje mir v Evropi in da uredi politične in gospodarske razmere med obema državama. V slučaju spora med obema državama določa § 7. pogodbe, da se bosta najprej obe vladi prijateljsko potrudili doseči sporazum, če pa to ne bi bilo mogoče, bi se sporna zadeva predložila mednarodnemu razsodišču oziroma enemu ali več razsoditeljem, ki bi se za to izbrali. Ta pot, po kateri hodi dr. Beneš, je veliko boljše garancija miru in boljše jamstvo državnega teritorija in njegovih mej kakor pa oborožena sila. Nedavno je tudi angleški ministrski predsednik Lloyd George izjavil, da je za obnovitev in ureditev Evrope neobhodno potrebno, da se zmanjša oboroževanje na kopnem.

Vojaška uprava.

Ko govorim o vojaški upravi, mi bodi dovoljeno, da omenim nekatere nedostatke. Grajam moram to, da so naši mladeniči tik pred katoliškimi božičnimi prazniki bili pozvani v vojaško službo. Naši poslanci so posredovali na kompetentnem mestu, da bi mladeniče vsaj čez božične praznike pustili doma, toda vse intervencije niso pomagale nič, in naša mladina je tako postopanje občutila kot šikaniranje, ki bi pri boljši volji lahko izostalo. Poudarjam moram tudi, da se z vojaki ne postopa tako, kakor bi se moralo. Našim vojakom se ne daje vedno prilika, da bi mogli vršiti svoje verske dolžnosti.

Grajam moram nadalje tudi to, da je vojaška uprava formacije naših obmejnih čet izpopolnila z Vranglovci. To so ljudje, ki našega jezika ne razumejo. Ne znajo ne slovenski, ne srbski, ne hrvaški. Naši ljudje jih še malo ne razumejo in pridejo radi tega dostikrat v največje nepravilike. Tako se je zgodilo pred kratkim, da je hotel preprosto mož iti preko meje obiskat svojega bolnega sina. Pri sebi je imel nekaj čez dvesto dinarjev. Na meji ga vojak ustavi in nekaj izprašuje, a ker ga mož ni razumel, ga je aretirjal in odvedel v zapor. Tu so ga preiskali in ker so našli pri njem preko 200 dinarjev, so ga prav občutno kaznovali. Take stvari se dogajajo samo radi tega, ker imamo na naših mejah vojake, ki ne razumejo našega jezika in se torej ne morejo sporazumeti z ljudmi. Mislim, da imamo dosti mož srbskega, hrvaškega ali slovenskega pokolenja, ki so sposobni stražiti naše državne meje in zato odločno zahtevamo, da morajo Vranglovci izginiti iz naših obmejnih čet.

Zmanjšanje števila uradništva.

Gospodje! Kakor je potrebno zmanjšati kader stalnega vojaštva, tako je tudi nujno potrebno zmanjšati kader uradništva, ki ga imamo preko 200.000 in ki stane državo na 2 in pol milijardi dinarjev na leto. Naša država je pravzaprav militaristično-uradniška država in njeni dohodki niti za to ne zadostujejo, da bi se krili stroški za vojaštvo in uradništvo, o izvrševanju drugih njenih nalog za gospodarski, kulturni in socialni napredek državljanov pa niti govora ne more biti. Vsled tega je nujno potrebno, da se število uradništva zmanjša. Na vsak način bi se morali odstraniti vsi tisti, ki po pisarnah nič ne delajo, marveč samo pušijo cigarete in pijejo kavo. (Poslanec dr. Momčilo Ivanič: Nema jo ni stolice da sedel) Brez odlašanja se mora izvršiti stroga revizija pri različnih komisijah in delegacijah, ki jih imamo po drugih državah, in sicer glede njihovega dela in njihove plače. Isto tako se mora omejiti potovanje uradnikov, ki dostikrat nima drugega namena, kakor da dotičniki služijo mastne dnevnice, državi pa s tem ne koristijo absolutno nič.

Vampir.

Največ pa bodo poklicani činitelji našemu narodu prištedili s tem, ako odstranijo tistega vampirja, ki iz odprtih žil našega narodnega in gospodarskega organizma srka in pije ljudsko kri. Ta vampir je korupcija. (Živahno pritrdjevanje in klici: Tako je!) Gospodje, to je tako strašno zlo v naši državi, da mora nanj obrniti svoje

oči vsak, ki hoče državi dobro. Korupcija je sicer fenomen, ki se je pojavil več ali manj v vseh državah kot posledica demoralizacije, ki je nastopila med vojno in po vojni. Toda pri nas je to zlo zavzelo tako velike dimenzije, da je zastrupilo vse javno življenje in vse javne odnose in globoko izpodkopava avtoriteto naše države. Ako bodo merodajni činitelji zaprli oči pred korupcijo, ki je zavladala več ali manj v vseh panogah naše državne in javne administracije in ki se je strašno razpasla zlasti v carinarnicah — jaz še enkrat ponavljam — v carinarnicah, ako bodo torej ti činitelji zaprli svoje oči, potem so skrivni tega zla in njegovih posledic.

Socialni uspehi opozicije.

Vladajočim krogom se očita, da nimajo dovolj zmisa za socialne naloge, ki jih mora v sedanji dobi vršiti država. Ti očitki so več ali manj opravičeni. Dokaz temu je dejstvo, da se naša država odlikuje v malem številu tistih držav, ki nimajo socialnega zakonodavstva ali pa tudi tistih zakonov, ki jih imajo, ne izvršujejo. Kar se je v zadnjem času ustvarilo zakonov socialnega značaja, je po največ s svojim odločnim nastopom dosegla opozicija proti gotovim činiteljem v vladni večini, ki so s svojim sodelovanjem v veliki meri pokvarili to, kar je bilo predloženo. Delovni krogi: delavci, kmetje, obrtniki težko in bridko občutijo pomanjkanje zavesti o socialni nalogi moderne države pri naših vladajočih strankah. Delovno ljudstvo se od dne do dne vedno bolj utrjuje v prepričanju, da v sedanjem vladnem režimu in sedanji organizaciji države nima nobene zaščite proti kapitalizmu in njegovemu izkoriščanju delavskih slojev.

Prehrana.

Opozarjam vlado na to, da naj vzame ljudstvo v zaščito vsaj v vprašanju najpotrebnejših živil za ohranjanje življenja. Letošnje leto je bilo slabo. Bila je suša in vsled te suše se je pridelalo tako malo, da se že sedaj čuti pomanjkanje živil. To pomanjkanje postaja od dne do dne hujše in nevarnost je, da v mnogih krajih naše države, zlasti pa v Sloveniji in Dalmaciji nastopi glad. Zato je dolžnost države, da pride z organizacijo aprovizacije ljudstvu na pomoč. V zakonodajnem odboru je bila sprejeta odredba, da naj vlada v pasivnih krajih osobito ob času pomanjkanja živil otvori državne prodajalnice za živila. Zahtevam, da se ta odlok zakonodajnega odbora čimprej izvrši.

Zahteve Jugoslovanskega kluba.

Gospodje, zahteve, ki jih stavljam v imenu svojega kluba, so obsežene v sledečih resolucijah:

1. Zahtevamo izenačenje plač, doklad in sploh vseh prejemkov za vse uradnike, uslužbenke, duhovnike in delavce državnih podjetij v celi državi.
2. Zahtevamo, da se vse pripravi, da se s 1. marcem izvrši izenačenje vseh davkov.
3. Zahtevamo v interesu ugleda države na zunanji in znotraj, da finančni minister točno izpolni obljube glede izplačila 20 odstotnih bonov za vsote, odvzete ob priliki markiranja novčanic, in zamenja ob isti priliki odvzete tisočake s falsificiranimi markami za kronsko-dinarske novčance.
4. Zahtevamo, da se v interesu gospodarsko šibkih slojev po vzgledu Čehoslovaške, Poljske, Italije in po soglasnem sklepu vseh gospodarskih krogov v Hrvatski in Sloveniji reši vprašanje vojnih posojil in predvojnih obligacij bivše avstro-ogrške države.
5. Zahtevamo, da se potovanje državnih organov v inozemstvo in v državi sami omeji. Posle v inozemstvu naj izvrše poslaništva oziroma konzulati, v notranjosti pa uradniki-strokovnjaki v pokrajinskih upravah.

Vladna koalicija — ptič noj.

Gospodje narodni poslanci! Ptiču noju pripisujejo to posebnost, da takrat, ko mu preti nevarnost, potisne glavo v pesek. — Meni se zdi, da je naša koalicija, ki je sedaj na vladi, podobna temu ptiču. Ta koalicija lepo zapira ušesa in oči, da ne sliši in ne vidi nevarnosti, razmer, ki vladajo v naši državi. Vsepostodi v naši državi dvi-

ga nezadovoljstvo svojo glavo. Izgovor na druge države ne drži. Treba je pri nas odpraviti vzroke nezadovoljnosti. Da bi vlada in njo podpirajoče stranke odpravile te vzroke, na to vlada menda niti sama ne misli. Njihov cilj je, da klika obdrži oblast v svojih rokah in da se ohrani kurz, ki se upira na policijski absolutizem. Razmere bodo ostale in se poslabšale od dne do dne in nezadovoljstvo bo rastlo. Pri tem bo naša država trpela največjo škodo. To nezadovoljstvo ne bo odstranjeno, dokler se ne uveljavi princip enakopravnosti v vseh pokrajinah naše države na političnem, gospodarskem, verskem in kulturnem polju. Kakšna je verska enakopravnost pri nas, dokazuje državni budžet, ki predvideva za versko in šolsko upravo pravoslavne cerkve preko 161 milijonov dinarjev, za katoliško cerkev pa samo 13 milijonov.

Gospodje, ustava, ki smo jo dobili na Vidov dan, je ovira za uspostavljanje enakopravnosti, ker ustanavlja hegemonijo enega plemena nad dvema drugima. To ni prav! Gospodje, ki imajo sedaj oblast v rokah, naj ne igrajo vloge ptiča noja in naj ne zapirajo svojih ušes in oči. Spoznajo naj, da so s centralizmom zaprli pot do srca hrvaškega in slovenskega naroda. S centralizmom zaprta pot bo ostala zaprta tako dolgo, dokler se bo izvajal centralizem. Gospodje, pomislite dobro: čim več hegemonije in čim manj enakopravnosti, tem več needinosti in poglobitve razlike med plemeni. Čim manj hegemonije in čim več enakopravnosti, tem več edinstvi, vzajemnosti in tem večja asimilacija med plemeni našega naroda. Gospodje! Nujni predpogoji za to pa je revizija ustave in sporazum s Hrvati in Slovenci. (Živahno odobravanje in ploskanje na desnici. — Govorniku čestitajo.)

K poglavju o politični morali.

Belgrad, 30. dec.

Parlamentarne seje so večinoma dolgočasne, ker danes naš parlament ni nič drugega kot glasovalni aparat, ki mora glasovati za to, kar sta v svojih klubovih sejah sklenili radikalna in demokratska stranka. Privesek »samostojnežev« pride prav malo v poštev in je čuti, da bi se jih vladne stranke najraje otresle. Pri zadnji kombinaciji je prišla SKS le toliko v poštev, v kolikor se je sama vsilila Davidoviču in Pašiču in že naprej podpisala, karkoli je vsakokratni kraljev mandatar od nje zahteval.

Tako je tudi v odborovih sejah. Semtertje pa le pridejo kake zanimivosti. Tako je bilo tudi danes. Eno leto se je odlašalo z verifikacijo mandata Skoberneteta, kandidata SLS. Ker so se končno izčrpala vsa sredstva zavlačevanja, je vendar bil v verifikacijski seji soglasno priznan g. Skobernetu, kandidatu SLS, mandat, ki ga je doslej po krivični zmoti vršil kandidat SKS, g. Kirbiš. Kar je verifikacijski odbor sklenil, je imel po evropskih parlamentarnih pojmih ratificirati plenum parlamenta. — Kdaj se je še prigodilo, da bi plenum zavrnil, kar je odbor predložil, posebno če se je to soglasno sklenilo? Klubu SKS pa je bilo kaj hudo za mandat Kirbiša. Oni vedo, da doma stranka pada, pada tudi njen ugled med vladnima strankama, v srbskem ljudstvu je zginila vsaka simpatija do stranke slovenskih kmetov buržuev. Pa tudi klub sam se krha, kajti že premišlja nekaj poslancev poleg Ureka, ali ne bi bilo mogoče rešiti se iz potapljajoče se SKS. Napravili so torej načrt kako bi se dal parlament premotiti, da se predlog verifikacijskega odbora vrne nazaj, da bi g. Kirbiš še dalje mirno vršil mandat. Da je večina parlamenta zmožna takega krivičnega dejanja, je pokazalo prvo glasovanje, ko se je res sklenilo, da se vrne predlog odseku. Šlo je očividno namenoma proti SLS ki kljub svoji opoziciji varuje parlamentarni takt. Ko so pa videli, kako vladna večina name-rava plačati njih taktost z grdo prevaro, je našim zavrela kri. Dvignili so protest, kakršnega naš parlament še ni videl. Dvignil se dr. Korošec in ožigosa nezasišan atentat na pravice SLS s tako ostroščjo, da so demokrati ostrmeli. Z načelnikom seveda ves klub kot en mož, ki ima isto

zavest in isti pogum. Demokrati in radikali so se zavedli svojega dejanja in prihiteli h poslancem našega kluba z obljubo, da hočejo popraviti svoj korak. Ko pa minister SKS Pucelj uvidi, da se odkriva njihova sleparija in da srbske stranke uvidevajo, kako so se dale od njih zaslepiti, skoči v strahu, da se ne bi njegova namera izjavila, h klopem poslancev SLS in se pripravi na boj s Sušnikom in Roškarijem. Kričal je po mesarsko in vedno bolj rinil v poslance SLS, da bi pričel tepež. Vlade stranke so se zgrozile nad obnašanjem člana vlade, naenkrat prileti dr. Janić, tajnik zbornice, in rjevečega mesarja s silo odžene v bližnji kabinet, češ: zavedaj se, da si član vlade. Ves ta prizor je povzročil silno mučen položaj za radikale in demokrate, ko so uvideli, v kako tovarišijo so zašli. Še le v sobi ministrov se je zavedel gospod minister Pucelj, da je preveč pokazal mesarske manire, se je zdramil iz svojega bojevitiga razpoloženja in postal priden. Med tem pa so se radikali in demokrati zbrali krog dr. Korošca in ga zvalili v ministrski sobi, kjer se je sklenilo reasimirati izvršeno glasovanje, kar se je tudi izvršilo.

Pri ponovnem glasovanju so SKS ostali v sramotni manjšini. Krivica se je popravila in SKS je doživela, da je večina parlamenta desavnirala njeno nekulturno stališče

ODBOR ZA POSLOVNIK.

Belgrad, 3. jan. Danes dopoldne je odbor za poslovnik razpravljal o nadaljnjih točkah poslovnika za zakonodajno skupščino. Na dnevnem redu so bile odredbe, ki regulirajo vprašanje skupščinskih odborov, kakor n. pr. odbora za prošnje in pritožbe, verifikacijski, imunitetni in finančni odbor. Radikali, posebno dr. Marković so se sklicevali na običaj angleškega parlamenta in zahtevali, da se favorizira večina, tako da dobi polovico plus dva člana od celokupnega števila članov odbora. Dr. Markovića so podpirali tudi drugi člani od radikalnega kluba. Temu predlogu so se protivilo delegati drugih strank, ki so stali na stališču, da se mora v novi poslovnik sprejeti načelo proporcionalnega sistema in ker so ostali pri tem svojem mnenju, se je to vprašanje odgodilo, da se razpravlja po pravoslavni praznikih s tem, da se je zabeležilo v zapisniku, da je bila večina odbora za proporcionalni sistem pri volitvah v odbor. Radikali so zahtevali, da bi njihov predlog obveljal vsaj za verifikacijski odbor. — Potem je odbor razpravljal o predsedništvu zakonodajne skupščine. Odbor se je strinjal v tem, da naj ima zakonodajna skupščina po novem poslovniku dva podpredsednika, ne pa tri, kakor do sedaj. Plača za podpredsednika se je določila na 1500 dinarjev mesečno razen poslaniških dnevnih. Glede tajnikov se je sklenilo, da se njihovo število zmanjša od devet na štiri s plačo 1200 dinarjev mesečno razen dnevnih. Glede plače predsednika so zahtevali demokrati, da naj se zenači s plačo ministrskega predsednika, in sicer naj znaša 9000 dinarjev mesečno. Zemljoradniki so zahtevali, da naj ostane ta svota neizpremenjena, radikali pa so predlagali, da naj bo enaka poslaniškim dnevnicam, dočim so muslimani predlagali, da naj dobi predsednik razen dnevnih mesečno po 6000 dinarjev. Ker se odbor ni mogel zediniti, se je razprava o tem odgodila na jutri dopoldne.

ŠIBENIŠKA AFERA PRED ZVEZO NARODOV.

Pariz, 3. jan. Nasproti dosedanjim vestem se bo jugoslovansko-italijansko vprašanje predložilo prekone zvezi narodov, ne pa vrhovnemu svetu.

RATIFIKACIJA WASHINGTONSKE KONFERENCE DELA.

Belgrad, 3. jan. V ministrstvu za socialno skrbstvo se pripravlja nov zakonski načrt o ratifikaciji washingtonske konference dela.

ZAKON O RIBOLOVU.

Belgrad, 3. jan. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je poslalo vsem ribiškim združenjem načrt zakona o ribolovu, da ga proučijo.

DRAGINJSKE DOKLADE MONOPOLSKIM DELAVCEM.

Belgrad, 3. jan. Uprava državnih monopolov je sklenila, da se vsem monopolskim delavcem v državi zenačijo draginjske doklade.

MASARYK GRE V PARIZ.

Praga, 3. jan. »Tribuna« piše, da se bo posvetovalo o potovanju predsednika Masaryka v Pariz po povratku ministrskega predsednika dr. Beneša iz Karpatske Rusije, ki se bo menda udeležil potovanja. Kakor doznava list, je predsednik pretekli četrtek prejel povabilo predsednika francoske republike.

ODNOŠAJI Z AVSTRIJO.

Pariz, 3. jan. »Temps« se bavi v daljšem članku s pogajanjimi med Avstrijo in Češkoslovaško in označuje kot posebno zaslugo odgovornih avstrijskih državljanov, da skušajo uvesti s svojimi sosedi prijateljske odnose, ki bodo v bodočnosti koristile vsem državam. List meni, da bo Jugoslavija s tem, da je imenovala Popovića za poslanika na Dunaju, sledila zgledu Češkoslovaške in sklenila podobno pogodbo z Avstrijo.

LOČITEV CERKVE OD DRŽAVE NA ČESKEM.

Praga, 2. jan. »Prager Tagblatt« poroča: Kot začetek akcije za ločitev cerkve od države se pripravlja v naučnem ministrstvu zakon, po katerem se ustanove samostojne cerkvene občine. Kot zgled bodo služile judovske verske občine. Končno se pripravlja zakon, ki predvideva uporabljanje cerkev po takozvani simultani cerkvi.

NOVE VOLITVE NA ANGLEŠKEM.

London, 3. jan. »Daily Mail« meni, da se potrjujejo vesti, po katerih se bodo vršile meseca februarja nove volitve. Lloyd George bo po mnenju listov po svojem povratku iz Cannes, ako se ne priključi kaj nepričakovanega, dal kralju nasvet, naj parlament razpusti dne 30. januarja.

ZITA POTUJE V ŠVICO.

Lizbona, 3. jan. Bivša cesarica Zita odpotuje jutri iz Funchala v Švico.

NEMIRI NA IRSKEM.

Pariz, 3. jan. »Journal« poroča iz Londona: V Belfastu so bili večeraj posebno veliki nemiri, pri katerih so dve osebi ubili, štiri pa ranili.

AVSTRIJSKO ZASTOPSTVO V AMERIKI.

Dunaj, 3. jan. »Politische Korrespondenz« javlja: Odpravnik ad interim avstrijskega poslanstva v Washingtonu legacijski svetnik Prochnik je te dni državnemu tajniku Zedinjenih držav izročil svojo poverilnico. Poslanštvo v Washingtonu je pričelo poslovati.

Politične novice.

— **Odkod ministromanija?** Odtod, ker mnogi politiki ne smatrajo ministrskih mest za odgovorno in častno politično službo v prid države in ljudstva, ampak za osebno preskrbo in zavarovalnico za politično penzijo. Stari srbski zakon iz leta 1864 je določal ministrom, ki so deset let ministrovali, plačo. Pozneje so raztegnili to določbo tudi na ministre, ki niso vršili ministrskih poslov deset let, kar je bilo že protizakonito. In ta protizakonita in neparlamentarna določba mami politike, da se pehajo do ministrskih foteljev in se naravnost menjavajo — kakor dr. Kukovec in dr. Žerjav — da pridejo zaporedoma vsi na vrsto. Stojan Protić razpravlja o tem poglavju v »Radikalu« in zaključuje: Dokler živajo ministri zaupanje parlamenta, so ministri, ko ga pa nimajo več pa neha tudi njihov položaj in mirna Bosna! Ako se pa nekateri izgovarjajo, da z ministrovanjem iskirajo svoje druge službe in morajo dobiti nadomestilo za to, pa naj ostanejo doma in naj se poprimejo lažjega in manj riskantnega posla kakor je politika in ministrovanje!

— **Škoda za čas in prostor!** Na naš stvarni in jasni članek o bizantinizmu odgovarja na uvodnem mestu današnji »Slov. Narod« tako neresno, da nas oprošča vsake replike. Njegov uvodnik popolnoma odgovarja simboličnemu imenu podpisanega člankarja »Šeško Batinič«. Stavimo, da se je člankar skrtil za režimu batinjanja primerni priimek, ker se boji, da bi se pod pravim imenom razkril v javnosti kot pristen avstrijski agent in citaš izza avstrijske dobe. Te vrste ljudje so danes najglasnejši »jugoslovanski junaki«.

— **»Gauerteilung«.** Naš poslanik v Pragi, Bogumil Vošnjak, je za novo leto napisal v »Prager Presse« članek o razdelitvi Jugoslavije na oblasti, kar imenuje on »Gauerteilung«, najbrž iz spominov na stare Germane. Vošnjak se zaman trudi dokazovati upravičenost razdelitve Jugoslavije na »gaue«, kajti če govori o »gospodarskih upravnih razlogih«, ki da so pri tem vodili vladno koalicio, mu bo vsak Čeh ravno na podlagi teh »gauev« lahko dokazal, da niso to nobene gospodarske enote. Združena Slovenija, pravi Vošnjak, ni nikoli eksistirala, ergo je tudi danes v jugoslovanski državi ni treba. Ta argumentacija pač ne bo nikomur imponirala. Če bi bil g. Vošnjak povedal, da so vladne stranke »gaue« ustvarile po principu, da naj ti »gaue« osigurajo vladnim poslancem in ministrom njihov mandat, bi bil zadel resnico, ki bi jo bratje Čehi takoj razumeli.

— **Tudi Davidović proti Puclju.** »Pravda« z dne 1. t. m. poroča, da se poda Ljuba Davidović k ministru Puclju in bo zahteval, da se naj že skine z dnevnega reda vprašanje o oddaji ohridskega ribolova v zakup, ker je ljudstvo silno ogorčeno. Srbijanci pač niso tako potrpežljivi kakor slovenski samostojneži, ki bi tudi po deseterih Pucljevih volovskih aferah izražali svojemu ministru zaupnico.

— **Boj za ministrska mesta.** V ponedeljek 2. t. m. so v ministrskem svetu razpravljali o vprašanju vojnega ministra. Po dolgi in zelo burni razpravi so sklenili, da se sprejme demisijska generala Zečevića. Za novega vojnega ministra bo imenovan general Miloš Vasić, bivši poveljnik IV. armade v Zagrebu. — Nato so pričeli razpravljati o zasedbi ministrstva za zunanje zadeve, katero je doslej upravljal Nikola

Pašić. Ker imajo radikali v novi vladi že sedaj 7 ministrov, demokrati pa samo 6, so demokrati zahtevali to mesto zase. Radikali so se tej zahtevi odločno uprli, češ da to nikakor ne gre, da bi prepustili ministrstvo zunanjih zadev, ki so ga že dosedaj imeli v svojih rokah in so predložili za svojega kandidata dr. Momčila Ninčiča. Demokrati s tem predlogom niso bili zadovoljni, ker bi s tem v vladi nastalo razmerje 8 : 6, pa tudi radi osebe dr. Ninčiča samega ne. Ker se niso mogli sporazumeti, je ostalo vprašanje nerešeno.

— **Novi poslaniki.** Za poslanika naše države v Parizu je imenovan dr. Spalajković, za poslanika na Dunaju pa Tihomir Popović, ki bo v najkrajšem času nastopil svoje mesto. Za našega zastopnika v Južni Ameriki je imenovan Ivo Grisogono.

— **Vprašanje ratifikacije irsko-angleške pogodbe** je prišlo po malem odmoru zopet pred irski parlament večeraj, 3. t. m. Dozdaj so se mnogoštevilne korporacije izjavile za pogodbo: 5 provincialnih svetov, 13 okrožnih svetov, 15 sinfajnovskih izvršilnih odborov in mnogo kmetskih ter delavskih sindikatov. Ako parlament pogodbo odobri, prevzame vlado svobodne Irske po vsej priliki Artur Griffith.

— **Vloga Italije na washingtonski konferenci** glede razorožitve nasledstvenih držav. Glede te važne točke nam daje zdaj pojasnila sam šef italijanske delegacije na washingtonski konferenci, Schanzer, v intervjuju »Tribune« od 24. decembra. Schanzer pripoveduje da Italija ni zmanjšala svoje armade samo iz finančnih razlogov, marveč tudi zato, da ustvari v Evropi atmosfero miru. Zato pa je potreba, da tudi nasledstvene države reducirajo svoje vojno stanje na kopnem. Briand je nato odgovoril, da se ne more sklepati o nasledstvenih državah v njihovi odsotnosti. Schanzer je mnenja, da bi konferenca kljub temu mogla v tem oziru skleniti kako principiarno izjavo, ureditve tega vprašanja prepustiti posebni konferenci, na kateri bi seveda nasledstvene države morale biti zastopane. (Odpošiljanje vojnih ladij pred Šibenik pač ne kaže o »miroljubni atmosferi« v vladnih krogih Italije.)

Poziv uradništvu organizacije S. L. S.!

Pred časom je razposlal odbor »Organizacije javnih nameščencev, somišljenikov SLS v Ljubljani« (Mestni trg 8/1), okrožnico z vabilom, da naj somišljeniki pristopijo k organizaciji. — Odzvalo se je veliko število somišljenikov, vendar pa pogrešamo v svojih vrstah še marsikoga, zlasti iz dežele, ki je sicer naš zaveden in zvest tovariš. Časi so resni zlasti za nas javne nameščence. Kdo ve, česa nam ne prinese že bližnja bodočnost? — Strmimo svoje vrste! Pozivamo vse resne in zveste somišljenike, da nemudoma javijo svoj pristop k imenovani organizaciji. — Odbor.

Dnevne novice.

— **Somišljenike prosimo, naj se že zdan naročajo na »Socialno Misel«,** ki izide točno 15. t. m. Pomisliti je, da bo mesečnik navezan samo na naročnino. Vsebina bo zelo aktualna, raznovrstna in načelna. Naroča se pri Ničmanu, prodajalna Kat. tisk društva v Ljubljani.

— **Novoletna brzojavka kralja Aleksandra.** Na svojo novoletno čestitko je prejel pokrajinski namestnik Ivan Hribar iz

Colomba.

31

Prosper Mérimée. — Poslovenil — 5 —
(Dalje.)

XV.

Zjutraj proti šestim je trkal na Orsova vrata prefektov služabnik. Odprla mu je Colomba. Povedal ji je, da prefekt takoj odide ter pričakuje njenega brata. Colomba je brez pomisljanja odgovorila, da je brat padel po stopnjicah ter si izvinil nogo, tako da ne more nič nanjo stopiti, da prosi g. prefekta, naj mu oprostí in da bi bil zelo hvaležen, če bi bil tako prijazen in bi morda izvolil priti k njemu. Malo na to je prišel Orso iz svoje sobe in vprašal sestro, ga ni li morda klical prefekt.

»Prosi te, da ga čakaš tu,« je odvrnila z največjo prepričevalnostjo. Minulo je pol ure, ne da bi se od Barricinijeve hiše sem pojavil le najmanjši znak življenja. Med tem je Orso vprašal Colomba, če je morda kaj odkrila. Odgovorila je, da pove vse pred prefektom. Hlinila je velik mir, a njen stas in njene oči so razodevale mizlično razburjenost.

Končno so se odprla hišna vrata Barricinijev. Prefekt v popotni obleki je stopil prvi iz nje, za njim župan in oba sinova. — Kako so obstrmeli bledeli v Pietraneri, pazeči na trenutek že od solnčnega vzhoda, da počaste najvišjega oblastnika v okraju ob njegovem odhodu, ko so videli, kako je prefekt v družbi Barricinijev premočrtno prekoračil trg in stopil v

hišo della Rebbia. »Mir delajok« so začeli govoriti vaški politiki.

»Saj sem vam rekel,« je pristavil stavec, »Ors' Antonio je predolgo živel na celini, da bi se dal voditi svojemu sreč.«

»Pomnite,« je odgovoril rebbianec, »pa so le Barricinijevi prišli k njemu. Milost prosijo!«

»Prefekt jih je zmašil skupaj,« je odvrnil stavec; »dandanes ni več poguma in mladina se briga za kri očetovo, kakor da so vsi bastardi.«

Prefekt ni le malo osupnil, ko je našel Orsa pokoncu in je hodil popolnoma lahko. V dveh besedah se je Colomba obtožila svoje laži in prosila oprostivne.

»Ko bi stanovali drugje,« gospod prefekt, bi se vam bil moj brat že večeraj poklonil.«

Orso se je začel opravičevati in ugovarjati, da za to smešno zvijačo ni niti najmanj vedel, da ga je globoko užalila. Zdelo se je, da sta prefekt in stari Barricini verjela preprostosti opravičevanju, čegar verjetnost je povečevala tudi njegova zmedenost in očilki, ki je z njimi obsul svojo sestro. Zupanovih sinov pa se je zdelo, da ni mogel prepričati o svoji nedolžnosti.

»Norčujejo se iz nas,« je rekel Orlanduccio glasno dovolj, da so ga slišali.

»Ko bi me moja sestra tako-le za nos vodila,« je dostavil Vincentello, »presneto bi ji hitro izbil iz glave veselje, da šp kdaj kaj takega stori.«

Te besede in ton, v kakršnem so bile rečene, niso Orsu ugajale in mu vzele dobršen kos dobre volje. Spogledali so se

z mladima Barricinijevima, a iz njih pogledov je sijalo vse prej kakor dobrohotnost.

Ko so vsi posedli razen Colombe, ki se je držala zadaj pri kuhinjskih vratih, je povzel prefekt besedo in po nekaj splošnih uvodnih besedah o predsodkih te dežele se je spomnil tudi, da je v večjem delu teh ukoreninjenih sovraštvev vzrok nesporazumljenje. Potem se je obrnil do Barricinija in mu govoril, da gospod della Rebbia ni bil nikdar prepričan, da bi Barricinijeva družina bila kakorkoli posredno ali neposredno v zvezi z obžalovanjima vrednimi dejanji, ki so mu oropali očeta; res pa je vendar le, da je še ohranil nekaj tozadevnih pomislekov glede neke podrobnosti obravnave, ki se je pletla med obema hišama; ti dvomi so seveda razumljivi ob tako dolgi Orsovi odsotnosti in vsled poročil, ki jih je dobival; sedaj pa po najnovejših preiskavah in objavah je popolnoma zadovoljen in želi, da se ustvari med njim in Barricinijevimi odnosi prijateljstva in dobrih sosedov.

Orso se je prisiljeno priklonil. Barricini je blebental besede, ki jih ni nihče razumel, sinova pa sta opazovala tramovje na stropu. Prefekt je nadaljeval svojo govoranco. Povedal je Orso, kar mu je šlo, potem ko je začel pri Barriciniju. Tedaj pa je Colomba potegnila iz nedrj sveženj papirjev in se važno bližala pogajajočim se strankam.

»Pač res veliko bi bilo veselje, ko bi videla končano vojsko med obema hišama. Da bo pa sprava odkrita, je treba vsestranskega pojasnila, nič ne sme ostati

dvoumno. Gospod prefekt, popolnoma opravičeno se mi je zdela izjava Tomasa Bianchija sumljiva, izjava tako zloglasnega človeka. Rekla sem, da sta vaša sinova morda videla tega človeka v Bastiji...«

»Ni res,« je prekinil Orlanduccio, »nikogar nisem videl.«

Colomba ga je ošinila s prezirljivim pogledom in nadalevala navidezno z velikim mirom:

»Covorili ste o koristi, ki bi jo Tomaso utegnil imeti od grožnje gospodu Barriciniju pod imenom strašnega bandita, češ, da je hotel bratu Teodorju obdržati mlin, ki mu ga je moj oče dal za nizko ceno v najem.«

»To je očitvidno,« je potrdil prefekt.

»S strani take propalice, kakor se zdi da je Tomaso Bianchi, je vse razumljivo,« je dostavil Orso, ki ga je sestrin izraz zadrževanja povsem premetil.

»Ponarejeno pismo,« je nadaljevala Colomba in oči so ji začele žareti z živahnostjo, »je označeno z dnem 11. julija. Tomaso je bil tedaj pri svojem bratu v mlinu.«

»Da,« je pritrdil malo nemirno župan.

»Kakšno korist naj je terej iskal Tomaso Bianchi?« je zmagoslavno vprašala Colomba. »Najemni rok bratov je potekel in oče ga je odlovil 1. julija. Tu je na uprled zapisnik mojega očeta, minuta odslovitve, tu pa pismo trgovca iz Ajaccio, ki prečlaga novega mlinarja.«

Ko je to povedala, je ponudila prefektu papirje, ki jih je držala v rokih.
(Dalje.)

Belgrada ta-le brozjavni odgovor: »Gospodinu namestniku Hribaru, Ljubljana. Srdačno Vam blagodarim na toplom telegramu. Pod dragim utiscima, koje sam poneo iz Slovenačke, želim, da se širom tog lepog kraja naše zemlje zna, koliko mi je na srcu njegovo blagostanje. Aleksandar.« Pripomniti je, da je brozjavka bila doposlana naravnost in ne po ministarstvu ali maršalatu dvora, kakor je običajno.

— Iz Tržiča. Društvo za otroško varstvo in mladinsko ockrb za tržiški sodni okraj ima redni društveni občni zbor v nedeljo, 8. t. m. ob 9. uri zjutraj v prostorih hranilnice in posojilnice. — Deška in dekliska petrazrednica priredita na praznik razglašenja Gospodovega 6. t. m. ob 5. uri popoldne v Našem domu otroško igro »V kraljestvu palčkov«.

— Razveljavljena zaplemba. Ljubljanska policija je po višjem nalogu zaplenila št. 294. »Novega Časac« z dne 30. decembra 1921 radi članka »Z zaporic«. Policija se je v svojem odloku sklicevala na to, da je omenjeni članek obsegal prestopke člena 138. ustave SHS. (Izzivanje mržnje do države.)

Z zaplembo policije se je bavilo deželno kakor tiskovno sodišče, ki pa zaplemba ni potrdilo ter tako izreklo, da je policija po nalogu od zgoraj nepravilno postopala. Proti temu sklepu tiskovnega sodišča je državno pravdnštvo pritožilo na višje sodišče, ki je v svoji nejavni seji pritožbo državnega pravdnštva zavrglo kot neutemeljeno. V svojem odloku višje sodišče izrecno priznava, da zaplenjeni članek ni mel namena ščuvati zoper državo.

Besedilo sklepa višjega deželnega sodišča se glasi:

Višje deželno sodišče v Ljubljani je po zaslišanju višjega državnega pravdnika v nejavni seji pritožbo državnega pravdnika v Ljubljani zoper sklep deželnega kakor tiskovnega sodišča v Ljubljani z dne 31. decembra 1921 pr VII 69/12—1, s katerim se je zaplemba periodičnega dnevnika »Novi čas« z dne 30. decembra 1921 št 294 zaradi vsebine besedila članka »Z zaporic« po § 103 s. k. z. in čl. 13, 138 ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ni potrdila, z avrglo kakor neutemeljeno iz stvari ter zakonu vstrežajočih razlogov izpodbijanega sklepa, katerim se še dodaja, da pač ne more biti govora o kakem izzivanju k mržnji do države kakor celote (čl 88 ustave) po besedilu zaplenjenega članka, kateri na podlagi navedenih dejstev (naj so že resnična ali ne) le kaže, da se z zapori mladina ne poboljšuje, temveč le kvari, ter le svari pred državnim monopolum na zasčito mladinec.

Višje deželno sodišče v Ljubljani, oddelek III., dne 31. decembra 1921.

S tem sklepom višjega deželnega sodišča je izrečena obsodba nad sedanjo konfiskacijsko prakso na Slovenskem. Policija je v rokah politične uprave, katera se učividno ne zaveda odgovornosti svojega mesta. Gospod namestnik Hribar kot najvišji šef politične uprave na Slovenskem bi storil dobro, če bi se v jo pozornost obrnil malo bolj na to plat. On je odgovoren za delovanje uprave, obzodba uprave je njegova obsodba.

— Strankarska korupcija. Na denunciantsko interpelacijo posl. Majcna, sestavljeno v Novem mestu, odnosno v Kandiji, o kateri smo že poročali, odgovarja novomeška »Sedanost« z ozirom na neosnovane napade na g. dež. sod. svetnika dr. Jos. Fischingerja med drugim sledeče: »Političnih shodov se g. d. s. sv. dr. Fischinger načelno ni udeleževal niti sestankov zaupnikov ob pondeljkih, še manj pa na njih govoril. Res pa je, da se je tu in tam radevolje odzval vabilu nepolitičnih izobraževalnih društev na kmetih, ker je predsednik novomeškega prosvet. društva »Soče.« Na predavanjih teh društev se je strogo izogibal političnih razmotrivanj ter govoril le o združništvu, o vzgoji mladine, o pravnih zapuščinskih zadevah in sličnem. Kot katoličan se je udeležil tudi nepolitičnega katoliškega shoda v Novem mestu, ni pa javno nastopil, pač pa je v mladinskem odseku pro foro interno predaval v Šmihelu o vzgoji mladine s posebnim ozirom na kriminalistiko. — Orlovske akademije se je udeležil, v dobri veri, da je ravnopraven državljan, ker je orlovska organizacija vsaj toliko vredna kot sokolska. In sokolskih prireditev se udeležujejo vsi njegovi tovariši nasprotnega verskega prepričanja. — Naravnost nesramno in izmišljeno pa je, da bi kdaj gg. sod. svet. Kovač in Škrjil nadomeščala g. svet. dr. Fischingerja, najmanj pa ob pondeljkih. Res pa je, da je ravno g. svet. Fischinger nadomeščoval ob pondeljkih druge svoje tovariše.« — Glede nemškutarstva in avstrijantstva g. svet. dr. Fischingerja pa je dovolj omeniti to, da je bil g. svetnik v disciplinarni preiskavi v Jugoslaviji na tožbo »jugoslovanskega drž. pravdnika« zato, ker je pod avstrijskim režimom nagovoril orožnike, naj umaknejo ovadbo proti nekaterim kmetom, katere bi moral ob-

soditi na smrt radi veleizdaje. Očitati mu ta človekoljuben in jugoslovansko-patriotični čin, pomenja, da so njegovi nasprotniki še vedno isti avstrijantje in nemškutarji, kakor so bili prej popolnoma po kopitu samostojneškega poslanca Drofelniga.

— Socialno-izobraževalna tečaja v Vodcah in Domžalah. Dekanijski odbor v Kamniku priredi dne 8. januarja celodnevni socialno-izobraževalni tečaj v novem »Društvenem domu« v Vodcah. Začetek točno ob 8. uri zjutraj. Prijatelji socialnega napredka in izobrazbe so na vlnudneje vabjeni, da se tečaja udeležijo. — Dekanijski odbor v Kamniku priredi dne 15. januarja celodnevni socialno-izobraževalni tečaj tudi v novem »Društvenem domu« v Dobu pri Domžalah. — Dnevni red je: Programatične misli prosvetnega dela. — Cerkev. Šola. stariši in vzgoja mladine. — Cerkvene in prosvetne naše organizacije. — Fant in dekle, o dostojnem in lepem vedenju. — Orlovska krščanska organizacija. — Delo po naših izobraževalnih društvih in odsekih.

— Železničarjem! Glede odobritve 13. plače železničarjem so prinesli nekateri ljubljanski časopisi neresnične vesti. Vrhovno vodstvo koaliranih železničarskih organizacij sporoča: Predsednik vlade g. Pašič je izjavil vrhovnemu vodstvu koalicije dne 31. decembra 1921, da hoče delovati v vladi na to, da se izplača železničarjem pripomoč iz neizčrpanih kreditov ministarstva saobračaja iz leta 1920 in 1921. O višini pripomoči si vlada še ni na jasnem. O ostalih zadevah vodi vodstvo koalicije pogajanja naprej z ministarstvom saobračaja. Predsednik vrhovnega vodstva koalicije v Belgradu ima nalog, da nam takoj sporoči o delu v ministarstvu saobračaja. Opozarjamo vse železničarje, da skliče koalicija takoj javni železničarski shod, čim dobi poročila iz Belgrada. Opozarjamo nadalje, da je smatrati pravičnim samo ona poročila, ki jih objavlja koalicija s podpisom: — Koalicijski odbor.

— Potovanje v inozemstvo. Z ozirom na vesti, da se mora vsakdo, ki potuje v inozemstvo, javiti pri našem konzulu v dotični državi, objavlja komisariat za tujski promet, da dobijo potniki, ki potujejo na Dunaj, Gradec, Budimpešto in Trst, vizum tudi za vrnitev, vendar pa se morajo javiti pri naših konzulih. Sicer se jim zabrani vrnitev. Potnikom, ki potujejo v druga mesta v Avstriji, Mažarski in Italiji, pa se ni treba prijavljati.

— Wranglovci v Kranjski gori. Tukajšnji Rusi — vojaki obmejne straže — so na novega leta dan zvečer v dvorani Izobraževalnega društva pripravili vili Kranjskogorcem prav lep večer. Med vojaki je precej inteligentov: godbenikov, pevcev, slikarjev, gledaliških igralcev in tudi višjih vojaških dostojanstvenikov ne manika med njimi. Že vabila in programi so bili nekaj umetniškega, toliko bolj prireditve sama. Za domačine res nekaj novega, posebnega in izrednega. Zato je bila tudi dvorana nabito polna občinstva. In vsak se je vračal z zadovoljstvom domov. Slišali smo lepe ruske pesmi — otožne v molakordih, kakor so otožne ruske zasnežene planjave. Slišali smo zbor, kvartet, duet in solo, vse res lepo. A ljudem se je najbolj dopadel kavkaški ples in ruski narodni ples. Ta ples je vse kaj drugega, kakor so plesi pri nas na Slovenskem. Plesalec pleše sam, spremlja ga godba in tovariši s petjem in ploskanjem. Ples je težak in treba je pač mnogo vaje. Poslušali smo tudi igralca na klavir — lepo, a skoro pretežno za naše ljudi, ki ljubijo le vesele in poskočne. Gledali smo enodejanko — za nas bolj pantomimo, ker nismo jezika popolnoma razumeli, a umeli pa vsled dovršene igre povsem vsebino. Režiser in aranžer večera Popov nam je deklamiral ob spremljevanju klavirja. Ljudje so mu ploskali, a umeli le semtertje kako besedo. Za konec je zapel zbor »Hej, Slovani!« in Rus pa Slovenec sta si segla v roko v znamenju ljubezni. Sploh moramo reči, da se pri nas Wranglovci do zdaj korektno drže, upamo, da se bodo tudi v bodoče in želimo, da bi bili taki tudi drugod.

— Verouk iz šol. Pred belgrajskim sodiščem je bil te dni obsojen nek 14 leten deček na leto dni ječe, ker je posililo 9 letno deklico. — V štiternici v Srbiji pa se je obesil neki 13 leten deček radi »nesrečne ljubezni«. — Slične vesti lahko dnevno zasledujemo v listih, pa vendar se še najdejo ljudje, ki hočejo na vsak način odpraviti verouk iz šol.

— Vpliv kinopredstav. Te dni se je vršila pred sodiščem v Skoplju razprava proti osimim dijakom iz višjih razredov. V kinu so gledali razne detektivske in indijske filme, ki so jih tako navdušili, da so sklenili odpotovati v Afriko. Ker pa je treba za tako do'go potovanje precej denarja, so pričeli po zgledu junakov iz detektivskih filmov z vlomni v trgovine. Izvršili so tekem kratkega časa 12 drznih vlovov. Vseh 8 dijakov, ki so večinoma iz boljših rodbin, je bilo obsojenih na večje zaporne kazni in je s tem uničena njihova existenca. Ne puščajte mladine v kina.

— Pouk na be'grajskih šolah izostane do 15. januarja, ker so se med učenci pojavile razne nalezljive bolezni. Za časa počitnic bodo desinficirali in očistili šolske prostore.

— Na večji sod v Jugoslaviji. Včeraj je bil dograjen v vinski kleti »Gospodarske zveze« v Šiški kolikor nam je znano največji lesen sod v Jugoslaviji, ki vzame 33.200 litrov. Za botra je bil ob predaji sode njegovega namenu gospod Lojze Vrtovec.

— Neke vesti o naših vojnih ujetnikih v Rusiji. — Slovenskemu Rdečemu Krstu je že

sporočilo, da je leta 1920. v Novem Nikolajevskem, Gub. Tomsk, Sibirija, ob prikihi tifusne epidemije umrlo več jugoslovanskih vojnih ujetnikov. Med temi sta bila Slovenca: podčastnik Mihael Dubravec od 37. topa polka, 48 let star, iz Tolmina in Jakob Dolenc od 10. tren. div., 30 let star, iz Studenca. Sorodniki teh dveh umrlih vojnih ujetnikov se tem potom o tem obveščajo s pripombo, da jim »Slovenski Rdeči križ« v Ljubljani, Mestni trg št. 11, lahko preskrbi mrliške liste, ako temu za to vposlje o'znesek 50 K. Dalje se naznanja, da so ob priliki železniške nesreče pri transportu invalidov, 4 km pred Jekaterinburgom, Ural, dne 30. septembra 1920 ponesečili ti-le Slovenci: Brumek ali Sumer Fran. sin Ignacija, od 27. domobr. polka iz Št. Ruperta in Fisch Ignacij, sin Ivana, od 15. H. I. Rot., 47 let star iz Rastoke Privide (?) — Glede teh se ne morejo preskrbeti mrliški listi. — Nasprotno so pa glasom poročila nekega se vračajočega vojnega uje nika bili ostali v Rusiji v jeseni leta 1920 živi in zdravi sledeči Slovenci: Stanko Gaberšek, 27 let star, in Menčin, oba iz Ljubljane, in Martin Babič, 41 let star, z Dolenskega. Vsi trije so morali še osteti v Krasnojarsku, kjer jih je mestna boljševiška vlada zadržala iz neznanih vzrokov. V mestu Vladivostoku je ostal krojač Bohine, 35 let s'ar. V mestu Sanguju francoske kolonije Indo-Kine je v mestni bolnici umrl dne 25. marca 1921 Lovrene Piskal, 25 let star, rodom iz Maribora.

— Razpisuje se mesto časnega lekarniškega asistenta pri splošni bolnici v Ljubljani. Interesentje se opozarjajo na razpis v Uradnem listu. — Pobegnila je od svoje matere 10 letna Minka Haler. Ker se deklica na bržje izgovarja, da je brez matere, kar ne odgovarja resnici, se vsakdo, kdor bi o nje kaj vedel — naproša, naj jo izroči njeni materi Rozaliji Haler, Društvena ulica št. 60 p. Moste ali pa najbližji policijski ali pa orožniški postaji.

— Posušen samomor. Erman Matija, 50 let stari posestnik iz Zgornje Lipnice pri Radovljici, si je prerazal z britvijo vrat in žile za pestjo. Prepeljali so ga v javno bolnišnico v Ljubljano.

Študentske novice.

š Napadalec na učitelja Gabrščeka pred sodiščem. Svoječasno smo poročali o napadu makolskih fantov na učitelja Ivana Gabrščeka, ki je v skrajnem silobranu ustrelil fanta Skrbniška. Gabršček je o dogodku napravil takoj ovadbo in sta bila v soboto pred mariborskim sodiščem napadalec Anton Mlakar in Josip Trantura obsojena vsak na 10 mesecev težke ječe. Preiskava proti učitelju Gabrščeku je bila ustavljena, ker je ravnal le v skrajnem silobranu. Dobil je nazaj tudi svoj samokres, ker je imel za časa napada pri sebi orožni list.

š Smrtna nesreča. Dne 24. decembra se je peljal posestnik Kardinar z gornjega Krapja na saneh v svoj vinograd v Slamjaku. Ko se je vračal domov, so se sani v diru po gozdu prevrnile. Pri tem je Kardinar tako nesrečno zadel ob drevo, da si je razbil lobanjo. Bil je takoj mrtev.

š Zavraten umor zdravnika. Na Silvestrovo je neki ruski častnik v Strnišču pri Ptujju napadel zdravnika dr. Scheuchenbauerja in ga s kosom vodovodne cevi tako silno udaril po glavi, da je kmalu umrl. Morilca so takoj zaprli. Pravijo, da je vzrok neka ljubeznska afera.

š Pobjo pri cerkvi v Negovi. Začetkom septembra pr. l. se je vršil pri cerkvi v Negovi pobjo, ki bi bil lahko spravil več ljudi ob življenje. Razboriti Matej Domanjko si je od svojega bratrance izposodil revolver, misleč, da mu pride še prav. Blizu cerkve se nahaja gostilna Golob, kjer je bilo po cerkvenem opravilu živahno vrvenje. Med fanti je prišlo do prepira, katerega se je udeležil tudi Domanjko. Napravil je konec s tem, da je vrgel kozarec ob tla in ne da bi ga bil plačal, odšel. Ko je šel natakaj za njim ter zahteval, da plača zdroljeni kozarec, je Domanjko proti njemu sprožil strel. Nato so ga fantje obkolili; ker jim je objubil, da bo dal mir, so ga spustili. Komaj pa se je čutil prostega, je pričel streljati kar noter med ljudi, ki so stali ob cerkvi. K sreči ni nobeden strel zadel. To streljanje je slišal orožniški narednik Pintor, ki je bil oborožen samo z bajonetom. Ko je šel proti Domanjku s poveljem, naj ne strelja, je Domanjko sprožil strel naravnost proti orožniku ter ga osmolil po obrazu. Domanjko je nazaj se pomikaje streljal dalje, dokler se ni zvrnil v neko jamo. Še od tam je oddal strele na zasledovalce, pred katerimi je zbežal v gozd. Domanjko se zagovarja, kakor je to že v navadi, s popolno pijanostjo. Ker je bil tako srečen, da je prišel pod obtožbo pred izredno milostni Silvestrov senat pod predsedstvom nadsvetnika Stergarja, je dobil samo 4 mesece težke ječe.

Gospodarstvo.

Kmetijska zbornica.

(Napisal dipl. agr. A. Jamnik v Ljubljani.)

II.

Namen kmetijskim zbornicam bodi organizacija kmetijstva, gojenje čuta skupnosti, ohranjanje in povzdiga stanovske zavednosti.

Cilj kmetijskim zbornicam pa bi moral biti zastopstvo kmetijskih koristi glede izboljšanja kmetijskega in splošnega blagostanja kakor tudi ustvaritve krepkega, vsestransko naprednega kmetijskega stanu.

V dosego svojega namena in cilja bi morala imeti kmetijska zbornica svoje gotove pravice in ugodnosti. Zbornica naj bi zasledovala pojave in vseh poljih javnega življenja, jih proučevala in delovala na to, da bi se jih čim nabolje obrnilo v korist kmetijstva, odnosno da bi se kmetijstvo dovolj ščitilo. V ta namen bi naj razpolagala zbornica s popolno možnostjo iniciative z ozirom na državno in samoupravno zakonodajo in upravo. Dalje bi morala

imeti zbornica pravico do primerne dela davčnih dohodkov, ki v območju samoupravne oblasti izvirajo iz davkov, ki jih plačujejo kmetovalci. Zbornici bi se morale priznati dalje še posebne dotacije in subvencije iz državnih in samoupravnih dohodkov. Zbornica bi morala uživati tiste ugodnosti glede pošte, brozjava, telefona in železnice kakor državni uradi; dovoljeno bi ji moralo biti, se posluževati pri svojem poslovanju navzdol vseh državnih, občinskih in podobnih uradov kot posredovalcev v svrhu informacij, zaslišavanj, poročil in podobnega.

Iz namena, cilja in pravic kmetijske zbornice bi bile dane že same po sebi tudi njene naloge. Zbornice pa bi se morale podrejati primerni kontroli glede svojega splošnogospodarskega, znanstvenega in tehničnega delovanja, uporabe lastnega proračuna kakor tudi državnih dotacij in subvencij.

Člani kmetijskih zbornic naj bi bili polnoletni državljani obojega spola, ki se: 1. pečajo s kmetijstvom (gozdarstvom, vrtarstvom) bodisi kot lastniki ali drugačni uživalci kmetijskih zemljišč (podjetniki kmetijskih obratov), dalje kmetijski posli, delavci in nastavljeni; 2. absolventi kmetijskih (gozdarskih) učilišč, in eventualno 3. take osebe, ki so si pridobile posebne zasluge za kmetijstvo (častni člani). Kmetijski posli, delavci in nastavljeni kakor tudi pod 2. in 3. navedene osebe bi naj bile proste vsakih dajatev.

Vsi člani bi naj imeli enako volilno pravo. Glasovanje pri volitvah naj bi bilo direktno in tajno, volilni sistem pa proporc z obveznimi kandidatnimi listami.

Prispevki naj bi se stekali razen spreddaj omenjenih izjem v gotovem odstotnem iznosu od zemljiškega davka. Odstotek naj bi bil pri razni višini čistega katastralnega donosa različen (4 do 5 kategorij), tako da bi večji posestniki vplačevali mnogo več kot manjši. Dasi bi dajal ta način kmetijski zbornici značaj prisilne organizacije, vendar mislim, da bi bilo to edino pravo in zategadelj tudi potrebno, da se upravičenci svojega članstva toliko bolj zavedajo. Seveda bi se oddajanje prispevkov moralo urediti tako, da bi mali posestnik pri oddajanju prispevkov ne videl nobenih bremen (biti bi morali zelo majhni) in bi se obremenilo bolj velike posestnike in uživalce. »Eventualno bi se moglo prav male posestnike in uživalce tudi oprostiti prispevkov,« bi kdo rekel. Menim pa, da to ne bi bilo pravično, ker koristit od zbornice bi imeli vendar vsi člani kakor bi imeli tudi vsi člani enake pravice, zlasti enako volilno pravico, ne glede na višino prispevanja.

Po vsem povedanem sem mnenja, da bi za uspešno delovanje morala kmetijska zbornica kot edinica obstojati:

1. iz gospodarskega parlamenta,
2. iz gospodarskega in znanstvenega instituta, ki bi pravzaprav faktično ne obstojal, ampak ga navajam le kot skupno ime:
 - a) za glavni odbor kmetijske zbornice (obemen kot nadomestek za plenum) in
 - b) za urad za proučevanje in pospeševanje splošnega kmetijstva (vštevši kmetijsko združništvo in trgovino) in agrarne politike.

BORZA.

Zagreb, 3. jan. (Izv.) Devize: Pešta 45,50, Berlin 149,50—150, Italija 11,78—11,85, London 1160, Newyork 275—278, Pariz 22,50—23, Praga 416—425, Dunaj 4,70, Zürich 53.—, Bukarešt 215, Napo'eondori 950.

Zürich 3. jan. (Izv.) Devize: Pešta 0,85, Berlin 2,72, Italija 22, London 21,70, Newyork 515, Pariz 41,65, Praga 7,80, Dunaj 0,19, Zagreb 1,95, Varšava 0,17, Holandska 189,50. — Valute: nem-avstr. krona 0,11.

g Spremembe v carinskem komentarju. Po zaslišanju carinskega sve a je minister financ odredil, da se ima pri carinskih postavki 898 in 281 spremeniti razjasnitev, ki se nahaj. v komentariju k splošni tarifi, in sicer razlaganje o tem, kaj spada pod šilo blago z vezeninami, blago s žipkami in šilo blago iz tkanine. Radi obširnosti ne moremo priobčiti te narebe v celem obsegu. Interesentom so tozadevni natančni podatki v pisarni tukajšnje trgovske in obrtniške zbornice na vpogled.

g Poprava tiskovne napake v komentarju k carinskemu zakonu. Na strani 679 komentarja (izdaja v latinici, Belgrad 1920), ponatisnjena je dvakrat sledeča odredba, ki se nahaja pri postavki 467: Tako isto, po br. 471 tač. l. pod v. carine se i pantiljike pripravljene za neposrednu upotrebu, n. pr. za telegrafe, registravoje, naplate i težine za avtomatske kase i vage i t. sl.; pripravljene pantiljike za sešire itd., u koliko ne bi dolazile v broj 459. — Ta pripomba sme tedaj ostati le pri postavki 467 in je na strani 679 za črtati.

g Cene v južni Srbiji. Kumanovska pšenica stane 3,70 din. za oko, kosovska 3,60 din. za oko, rž 2,60 din. za oko, oves 2,40 din., ječmen 2,50 din., koruza 2,60 din., makovo seme 5,50 din., opium 90 din., kočanski riž 8,3 din., strumički riž 8 din. — Oprana volna 35 din., neoprana volna 22,50 din. za oko.

g Stines hoče sanirati Avstrijo. »Abend« poroča, da hoče Stines osnovati avstrijsko banko in dati sredstva na nove bankovce.

g Nov gospodarski list v Belgradu. V Belgradu je pričel izhajati nov gospodarski list »Ekonom«.

g Stanje Narodne banke. Po izkazu z dne 22. decembra so znašala aktiva Narodne banke 7.580.648 950-02 dinarjev, pasiva pa so znašala 7.446. 819.368-20 din. — Metalna podlaga se je dvignila za 20.175.728-84 din. Novčanice v prometu pa so se zmanjšale za 22.451.440 din. in znašajo sedaj 4.598.050.810 din.

